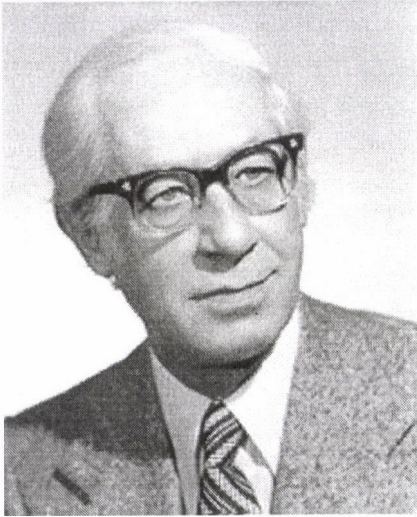

Bogárdi János 1909-1998

1998. november 18-án elhunyt Bogárdi János, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, hazánkban és külföldön egyaránt ismert magyar vízépítő mérnök. Életpályája átfogta majdnem az egész évszázadot. Tevékenysége kiterjedt a tervezésre, kivitelezésre, kutatásra és oktatásra. Tudományos eredményei világviszonylatban elismertek.

1909-ben született a Torontál megyei, ma Jugoszláviához tartozó Tordán. Mérnöki tanulmányait 1927–31-ben végezte Budapesten. 1931-ben mint szigorló mérnök, a Rábán épülő duzzasztómű tervezési és építési munkálatainál, 1932-től, mint vállalati mérnök a Hanság-csatorna kotrási munkálatainál dolgozott. 1933-tól 30 éven át az állami vízügyi szolgálatnál volt alkalmazásban. Az Országos Vízgazdálkodási Hivatal 1948. évi megalakulásakor a Vizrajzi Osztálynál csoportvezető főmérnöki, majd a Vízgazdálkodási Tudományos Kutató Intézet 1952. évi megalakulásától kezdődően tudományos osztályvezető beosztásban dolgozott, 1955-től mint az új hidraulikai laboratórium vezetője.

1962-ben egyetemi tanárrá nevezték ki a Budapesti Műszaki Egyetem Építőmérnöki Karán a Vízépítési Tanszékre, ahol 1979. december 31-ig, nyugdíjazásáig oktatott.

A vízügyi szolgálatban első munkahelye a nyíregyházi folyammérnöki hivatal volt, ahol a *Tisza szabályozási* munkálataival, árvízmentesítéssel és belvízrendezéssel foglalkozott. 1935-től a győri folyammérnöki hivatalnál kisvíz-szabályozási munkálatokban vett részt. 1940–41 telén a budapesti folyammérnöki hivatal kötelékében a dunai árvízvédekezésnél, majd építésvezetőként működött. 1941-ben külön megbízás alapján a Duna budapest-paksi szakaszának általános szabályozási tervét készítette el. 1941 májusában a Vizrajzi Intézethez (a mai VITUKI jogelődjéhez) helyezték, amelynek 1945 júniusától igazgatója lett. Itt részletesebben vízjelzéssel, árvíz- és jégjelzéssel, hidrológiával és hidrometriával foglalkozott: kutatásokat folytatott és tanulmányokat írt.

Tudományos kutatásait egyébként már 1935-ben megkezdte Győrben a folyóvizek hordalékmozgásának tanulmányozásával. Rövidesen amerikai ösztöndíjat kapott, és az 1937–38 tanévben amerikai tanulmányúton volt. „A folyóvíz által szállított kavicsok” címmel értekezést írt, és a tudományos kutatás előmozdítását szolgáló Sigma Xi Egyesület (Iowa City, USA) 1938-ban tagjává választotta. Az Országos Öntözésügyi Hivatal megbízásából a 40-es évek elején a tiszántúli öntözések részeként tervbe vett tiszalöki duzzasztómű folyószakaszán a Tisza lebegtetett hordalékmozgására vonatkozó méréseket és tanulmányokat végzett. Vizsgálatokat folytatott a hazai belvízrendezés céljaira a lefolyási tényezők és a fajlagos vízszállítás meghatározására.

Az 1946–47-es tanév kezdetétől a Budapesti Műszaki Egyetem I. Vízépítéstani Tanszékén meghívott előadó lett. 1947-ben a Vízfolyások hordalékmozgása tárgykorban az egyetem magántanárává képesítette. A Tudományos Minősítő Bizottság megalakulásakor, 1952-ben részére a műszaki tudományok doktora fokozatot ítélte meg. 1962-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező, 1973-ban rendes tagjává választotta. 1962. augusztus 1-jétől egyetemi tanárrá nevezték ki a Budapesti Műszaki Egyetem Vízépítési Tanszékére.

Tudományos kutatásait 1962-ben akadémiai székfoglaló előadásában foglalta össze. Ezeknek fő eredménye az általános mechanikai hasonlóság és a hidraulikai hasonlóság elméleti kérdéseinek a hatóerők és a folyadék anyagi tulajdonságai szempontjából való feldolgozása volt. A hordalékmozgás jelenségeit új hasonlósági rendszerrel határozta meg 1965–66-ban. 1971 októberében jelent meg a tárgykört összefoglaló könyve, amelyben a lebegtetett hordalékszállítás új mérlegegyenletei, és a hidraulikai hasonlóság új tételei a legfontosabb tudományos eredmények.

Az 1950-es évektől széles körű nemzetközi tevékenységet fejtett ki. Több ízben járt a Szovjetunióban, s 1954-ben hosszabb tanulmányutat tett Moszkvában és Leningrádban. 1958-ban Magyarország képviselőjeként részt vett a Meteorológiai Világszervezet (WMO) Európai Bizottsága Hidrológiai Munkacsoportja ülésén, ahol elnökké választották, majd a Világszervezet európai bizottságának III. madridi ülésén 1960 októberében újabb 4 évi időtartamra az újjáalakított Hidrometeorológiai Munkacsoport elnökévé is. 1959-ben és 1960-ban az ENSZ, ill. az ENSZ Élmezési és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) felkérésére két ízben végeztet szakértői munkát az Egyesült Nemzetek Technikai Segélynyújtási keretén belül.

1964 január végétől 1965 február végéig az Iowai, az Utahi és a Coloradoi Állami Egyetemek meghívására 1 évig az Egyesült Államokban vendégprofesszorként tanított. Az Amerikai Mérnökök Egyesülete, az Egyesített Mérnöki Tanácsa és a Nemzeti Tudományos Alap meghívására 2 hónapos előadó körutat tett az Egyesült Államokban, amelynek során mintegy 100 előadást, konferenciát és szakmai kerekasztal megbeszélést tartott.

1965–1985 között a MTA Vizgazdálkodás-tudományi Bizottság elnöke, ezt követően 1990-ig tagja, 1973–1980 között a Mérnöki, Építészeti és Közlekedés-tudományok szakcsoportjának vezetője. 1966–1978 között minden évben előadásokat tartott az UNESCO által Budapesten és Padovában a fejlődő országok mérnökei részére rendezett Nemzetközi Hidrológiai Továbbképző Tanfolyamon.

1967 novemberében és 1970 januárjában a belgrádi Műszaki Egyetemen, az 1968, 1972, 1975 évek tavaszi-nyári szemeszterén a bécsi Műszaki Egyetem meghívására vendégprofesszorként működött. A bécsi egyetemen 1976–78 között, a karlsruhei egyetemen 1974-ben tartott előadásokat, szemináriumokat. 1970 júniusában Grazban volt vendégprofesszor a grazi egyetem meghívása alapján.

Számos külföldi és nemzetközi kitüntetésnek lett birtokosa. 1969-ben a Német Szövetségi Köztársaság Vizgazdálkodási Egyesülete a Gottlieb Hagen-émlékéremmel tüntette ki. 1970-ben az Osztrák Vizgazdálkodási Egyesület tiszteleti taggá választotta. 1973-ban a Bécsi Műszaki Egyetem tiszteletbeli doktorává avatták.

A Nemzetközi Hidraulikai Kutatásügyi Szövetség Magyar Nemzeti Bizottságának (ICID) 1966 óta volt elnöke, 1985 óta pedig tiszteletbeli elnöke. Az ICID alelnöke volt 1973–76 között, 1976 óta pedig tiszteletbeli alelnöke. A Padovai Tudományos Irodalmi és Művészeti

Akadémiának 1977 óta tiszteleti tagja. 1977-ben a Magyar Hidrológiai Társaság tiszteleti tagjává választotta. Kitüntetései közül kiemelendő a Munka Érdemrend arany fokozata (1979), és a Széchenyi-díj (1993).

Bogárdi János szakmai életútja kiterjedt és teljes volt. Több olyan tudományterületet művelt, amelynek hagyományos hazai iskolája volt, vagy van, és ezeken a területeken nemzetközi megmérettetésben öregbítette a magyar vízépítő mérnökök hírét. A korrelációszámítás hidrológiai alkalmazásától a modellkísérletek elméletén át a transzportjelenségek leírásáig számos eljárást vezetett be a hazai vízépítésben, amelynek során jól hasznosította nyelvismeretét, illetve matematikai jártasságát, a mérnöki alaptudományok ismeretét. A vízügyi szolgálatban a hordalékmozgás elméleti megalapozásával tűnt ki, elsőként írva átfogó könyvet erről a tárgyról. Korosztálya elsősorban elméleti szakemberként tisztelte, mert az elmélyült munka inkább volt kedvére való, de az elmélet gyakorlati alkalmazása is közel állt hozzá.

Mindez lehetővé tette, hogy két erősen eltérő jellegű világszervezet: a Nemzetközi Öntözési és Vízrendezési Szövetség (ICID), illetve a Nemzetközi Hidraulikai Kutatási Szövetség (IAHR) is megválassza alelnökének. Az előbbi átfogó, az utóbbi speciális ismereteit tisztelte meg. A WMO európai régiójában a hatvanas években az első hidrológiai munkacsoport elnökének is őt választották.

Tisztelői és barátai, tanítványai és kollégái megtartják emlékezetükben. Gondolatai és szakmai eredményei tovább élnek és sokáig fenntartják emlékét. A magyar vízgazdálkodás nagyjai sorában tartják számon, mert világviszonylatban öregbítette a magyar vízépítés hírét és nevét.

Starosolszky Ödön és Vágás István

